

Kroon, Henri Margarethus Hoogleraar in de Veeteeltwetenschap, Gezondheidsleer en Hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

(27 maart 1868 te Voorst - 27 februari 1933 te Utrecht)

Gehuwd met Johanna Wilhelmina Theodora ten Hoopen (1887-1962). Twee zoons.

Opleiding

Diploma HBS 1886 te Zutphen; veeartsdiploma 1890 aan de Rijksveeartsenijschool te Utrecht; Promotie te Bern in 1915 op het onderwerp: Die Schweinezucht in Holland und ihre Entwicklung in den letzten hundert Jahren.

Loopbaan

1891-1908 practicus te Deventer; vanaf 1899 ook gemeente-veearts in deze plaats;

1908-1913: leraar in de Natuurlijke Historie, Exterieur en Raskennis van rund en hond aan de Veeartsenijschool te Utrecht;

1913-1918: leraar in de Gezondheidsleer, Exterieur, Raskennis en Voederkunde aan de Veeartsenijschool te Utrecht;

1918-1925: hoogleraar in de Veeteeltwetenschap en de Gezondheidsleer van het Vee en de Hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Hogeschool te Utrecht;

1925-1933: hoogleraar in de Veeteeltwetenschap, de Gezondheidsleer en de Hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht .

Verdiensten

Grondvester en eerste directeur van het Zoötechnisch Instituut voor de opleiding van de Nederlandse dierenartsen in de Zoötechniek. Stimulator van cursussen in Veeteelt, Gezondheidsleer en Hoefkunde ten behoeve van het Lager en Middelbaar Landbouwkundig Onderwijs. Oprichter van het Instituut voor Hoefkunde van de Veeartsenijkundige Faculteit. Hier werd zowel onderwijs gegeven aan diergeneeskundige studenten als aan onderwijzers in praktisch hoefbeslag. Oprichter van het Museum voor Hoefkunde waar een uitgebreide collectie hoefijzers uit diverse tijden en culturen werd bijeengebracht.

Hij begeleidde elf promovendi bij onderzoekingen die betrekking hadden op zoötechnische onderwerpen in Nederland en het voormalige Nederlands-Indië.

Schrijver van boeken zowel voor diergeneeskundige studenten als voor middelbaar landbouwkundigen. Voor de laatste categorie verzorgde hij nieuwe edities van de leerboeken van Geert Reinders (1838-1903) over "Algemeene veeteelt" (2de ed., 1910 en 3de ed., 1921) en "Rundveeteelt" (2de ed., 1916). In zijn publicaties behandelde hij onderwerpen die voor die tijd zeer modern waren zoals het gebruik van teledoziers bij observaties in het veld, het bestralen van voedingsmiddelen met ultraviolet licht om bacteriën te doden en het gebruik van de melkmachine.

In zijn Deventerse periode had hij zich al doen kennen als ijveraar voor verbeteringen in de dierhouderij, die hij door voorlichtende literatuur trachtte te bereiken. Naar een Duits voorbeeld bracht hij in 1895 zijn succesvolle boekje uit, met beweegbare gekleurde platen, over de lichaamsbouw van de koe, dat in 1931 zijn 7de druk beleefde – "voor fokkers, liefhebbers en bezitters van rundvee, alsmede voor cursussen in landbouwkunde". Een analoog werk over de bouw van het varken haalde maar twee edities (1898 en 1924). Voor groepsinstructie waren anatomische wandplaten een geliefd hulpmiddel. Kroon verzorgde de uitgave van platensets met

toelichting over de lichaamsbouw van het rund (1904) en de standen van het paard (1918). Hij schreef een “bevattelijk boekje voor den veehouder” over het melken (1897) en “over de voedermiddelen en hun gebruik” (1901 en 1917). In zijn brochure uit 1905 over “de koemelk als voedingsmiddel” werden de hygiënische eisen in de hele cyclus van productie tot consumptie beschreven. Zijn voorstellen voor “Verbetering der rundveestallen” werden tweemaal (1905 en 1909) uitgegeven door het Departement van Landbouw enz.. Dit onderwerp had ook de aandacht van de Geldersche-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw die een commissie onder zijn voorzitterschap instelde, die in 1908 een rapport hierover uitbracht. Voor diezelfde Maatschappij hield hij in 1902 een inleiding over “De keuring van voor export bestemd vleesch”. In zijn Utrechtse tijd zette hij de lijn van op de praktijk gerichte publikaties voort, zij het dat nu meer aandacht uitging naar de genetica. Voor de Vereniging tot Bevordering van de Wetenschappelijke Teelt schreef hij over “De kruisingen in de huisdierteelt, getoetst aan de tegenwoordige begrippen over erfelijkheid” (1917; 2de uitg., 1921) en in de rede bij de overdracht van het rectoraat in 1922 hield hij een pleidooi voor de genetische eigenschapsanalyse van het stamboekvee.

Kroon was actief in het verenigingswezen en als redacteur. Zo was hij tijdens zijn periode als practicus voorzitter van de Afdeling Overijssel/Gelderland van de Maatschappij voor Diergeneeskunde en van 1900-1903 vice-voorzitter en van 1903-1909 voorzitter van de Maatschappij voor Diergeneeskunde. Hij was bijna een kwarteeuw redacteur van het Tijdschrift voor Diergeneeskunde (van 1909-1933), lid van de redactie van de Nederlandse Land-en Tuinbouwbibliotheek en redacteur van het Nederlands Weekblad voor de Zuivelbereiding. Verder was hij plaatsvervangend lid van de Algemene Keuringscommissie voor de Paardenfokkerij en voorzitter van de Examencommissie voor "Onderwijzers in praktisch hoefbeslag".

Hij had veel belangstelling voor de geschiedenis der veeartsenijkunde, die vooral bleek bij de festiviteiten rond het honderdjarig bestaan van het diergeneeskundig onderwijs in Nederland. Als fungerend Rector Magnificus van de Veeartsenijkundige Hoogeschool belichtte hij in zijn feestrede de hoofdpersonen die de inhoud en vorm van dit onderwijs hadden bepaald, en hij schreef een goed gedocumenteerd hoofdstuk over “De voorbereiding en de oprichting van ’s Rijks-Veeartsenijschool” in het ter gelegenheid van het eeuwfeest uitgegeven gedenkboek.

Publikaties

De koe: hare lichaamsbouw en hare inwendige organen. Voor fokkers, lefhebbers en bezitters van rundvee, alsmede voor cursussen in de landbouwkunde. Deventer: Kluwer, 1895 (7de herz. dr., 1931).

Het varken, zijn lichaamsbouw en zijn inwendige organen; met vijf beweegbare, gekleurde platen, rasafbeeldingen en geïllustreerden verklarenden tekst; voor fokkers en bezitters van varkens, alsmede voor cursussen in landbouwkunde. Deventer: Kluwer, 1898 (2de verm. uitg., 1924);

Voederkennis; de voedermiddelen en hun gebruik. Doetichem, 1901 (2de uitg., 1917);

De lichaamsbouw van het rund. Deventer: Kluwer, 1904;

De koemelk als voedingsmiddel: de behandeling op de boerderij, bij den melkhandelaar en bij den consument. Deventer: Kluwer, 1905;

Verbetering der rundveestallen. 's-Gravenhage: Afdeling Landbouw van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, 1905 (2de uitg., 1909);

De Leer der leeftijdsbepaling bij de huisdieren. Maastricht: Leiter-Nypels, 1915 (het Duits vertaald door H. Jakob o.d.t. Die Lehre der Altersbestimmung bei den Haustieren. Hannover: Schaper, 1916; 2. Aufl., 1921);

De kruisingen van de huisdierteelt in Nederland, getoetst aan de tegenwoordige begrippen over erfelijkheid. Mededeeling nr. 6 en 14 van de Vereeniging tot Bevordering van de Wetenschappelijke Teelt, 1917, resp. 1921.

Hoefkunde en Hoefbeslag (tesamen met R.H.J.Gallandat Huët). Groningen: Wolters, 1919 (2de ed., 1927), Den Haag: Zuid-Hollandsche Boek- en Handelsdrukkerij, 1935 (met herdrukken in 1943, 1953 en 1977);

[Voorzitter van de redactiecommissie van:] *Een eeuw veeartsenijkundig onderwijs. 's* Rijksveeartsenijschool, Veeartsenijkundige Hoogeschool, 1821-1921. Utrecht: Senaat V.H., 1921;

Hoofdpersonen uit de geschiedenis van het veeartsenijkundig onderwijs. Rede van den rector magnificus der Veeartsenijkundige Hoogeschool, gehouden op het eeuwfeest van het veeartsenijkundig onderwijs in Nederland, den 9den December 1921, in de Pieterskerk te Utrecht. Utrecht, 1921;

De betekenis der genetische eigenschapsanalyse vor de teelt der huisdieren en verslag van de lotgevallen der Veeartsenijkundige Hoogeschool in het studiejaar 1921/1922. Utrecht, 1922.
De fokkerij der landbouwhuisdieren in Nederland. Groningen: Wolters, 1925 (2de uitg. van De tegenwoordige richtingen in de fokkerij der landbouwhuisdieren in Nederland. Maastricht, 1913);

Die Tierzucht in Holland [vert. van de voorafgaande titel]. Hannover, 1925;

De onvruchtbaarheid bij onze huisdieren en hare bestrijding. Roermond: Waterreus, 1926 (Moderne veeteelt, no. 7).

Meer dan 50 publicaties in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde, Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunder, Tijdschrift voor Vergelijkende Geneeskunde en in buitenlandse wetenschappelijke tijdschriften als Zeitschrift für Geburtkunde en Milchwirtschaft. Zeer veel artikelen in landbouwkundige bladen.

Lijsten bij G.M. van der Plank (zie onder), p. 285-290 en in: Publicaties en Dissertaties voortgekomen uit de Veeartsenijkundige Hogeschool, later Faculteit de Diergeneeskunde in de periode 1921-1971. Utrecht, 1971. p. 272-278, 280 en 283.

Onderscheidingen:

Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Biografie:

D.F. van Esveld, in: Veterinaire almanak voor 1912. p. 271-278; G. Krediet, in: Veterinaire almanak voor 1923. p. 106-108; Personalialia, in: Jaarboek der Rijksuniversiteit te Utrecht 1924-1925, p. 185; Ibid. 1932-1933, p. 153-154; A.W. Heidema, De Hoefsmid, 33, 65-66, 1928; F.C.van Oijen en G.M.van der Plank. In memoriam. Tijdschrift voor Diergeneeskunde, 60, 281-292, 1933;

C.Offringa.Van Gildestein naar Uithof. Dl. 1 Utrecht, 1971. p..261-263;

R.T. Haalstra, in: Van Gildestein naar Uithof. Dl. 2 Utrecht, 1981. p. 436-442.

(J.P.W.M. Akkermans)